

Näringsdepartementet

103 33 STOCKHOLM

Stockholm 2015-03-31

Åtterrapportering till Näringsdepartementet avseende strategiska kompetensmedel 2014 - Dnr N2013/5710/FIN N2013/5656/KLS (delvis)

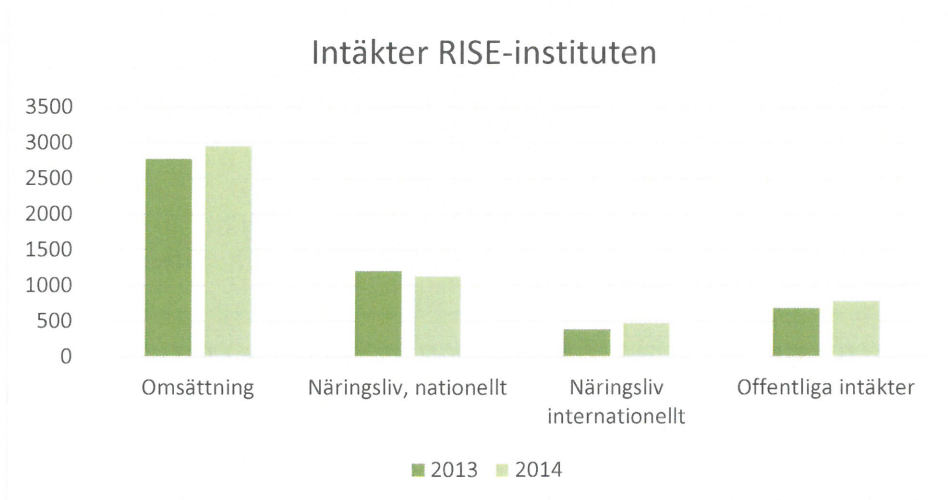
RISE Research Institutes of Sweden AB (RISE AB) har av regeringen för 2014 tilldelats 616 miljoner kronor i strategiska kompetensmedel (SK-medel) för att stärka den svenska institutssektorn.

Medlen kan användas dels för kompetensuppbyggnad hos instituten i RISE-gruppen, dels för strukturåtgärder för att skapa en sammanhållen institutssektor, dels för driften av RISE AB. Av medlen ska 40 miljoner kronor användas för utveckling av ett institut för hållbar processutveckling och katalys, SP Process Development AB. Av övriga medel har 457 miljoner kronor fördelats direkt till instituten, 90 miljoner kronor använts som strukturmedel och 25 miljoner kronor använts för driften av RISE AB. Användningen av medel tar sin utgångspunkt i forskningspropositionen *Forskning och innovation* (prop. 2012/13:30).

Nedan följer RISE AB:s redogörelse för medlens användning liksom resultat och effekter under 2014 som efterfrågas i riktlinjebrevet från regeringen daterat 2013-12-12 med ovanstående diarienummer.

Trender för 2014 – Stärkt konkurrenskraft och ökad samverkan

RISE-instituten har under 2014 fortsatt att växa. Omsättningen för instituten har ökat med 176 miljoner kronor eller drygt 6 % och är nu 2 952 miljoner kronor. Fördelningen mellan olika intäktskällor anges i figuren nedan. De internationella näringslivsintäkterna har ökat under året med 80 miljoner kronor till följd av att fler institut med framgång marknadsfört sig internationellt. Detta har kompenserat en viss intäktsminskning från det svenska näringslivet. Den offentliga finansieringen tagen i konkurrens har likaså ökat med 105 miljoner kronor, i huvudsak från nationella finansiärer. En anledning till detta är att instituten varit mycket framgångsrika i de nya Strategiska innovationsprogrammen, SIP, som Vinnova tillsammans med Energimyndigheten och Formas startade under 2013 och som fortsatt under 2014. RISE-instituten koordinerar tre av de 11 startade programmen och deltar i de övriga. Som framgår nedan ställer emellertid dessa program, såväl nationella som inom ERU, ökande krav på egenfinansiering vilket kan verka begränsande på institutens möjligheter att delta.

Under 2013 tog RISE och Vinnova fram en strategi för att öka tillgängligheten till test- och demonstrationsanläggningar hos RISE-instituten. 2014 erhöll Vinnova 50 miljoner kronor för detta ändamål. Under 2014 har RISE-instituten med deltagande från samtliga institut tagit fram ett gemensamt erbjudande som nu ska implementeras i pilotprojekt på instituten. Projektet, som under 2013-14 erhållit 41 miljoner kronor från Vinnova, har involverat ca 60 medarbetare på RISE-instituten och varit det största RISE-gemensamma projektet som genomförts. Det har tydliggjort betydelsen av ToD hos instituten och bidragit till att stärka samverkan mellan RISE-instituten.

RISE har finansierat ett flertal strukturmedelsprojekt för att främja strategisk samverkan mellan instituten. Ett sådant samarbete har rört deltagande i två KIC-konsortier (Knowledge and Innovation Communities) som ansökt till EIT (European Institute of Innovation and Technology). I slutet av 2014 avgjordes att de två KIC-konsortier inom råvaror respektive hälsa som RISE-instituten tillhört beviljades finansiering. Under året har också ett Teknikråd, som leds av RISE men med deltagande av alla institutsgrupperna, bildats. Teknikrådet har bl.a. finansierat strategisk samverkan mellan RISE-institut i ansökningar till forskningsfinansiärer liksom att etablera strategiska områden av relevans för svensk industri där alla institutsgrupperna kan bidra med komplementär kompetens. En första pilot har inriktats mot bioekonomi och följs av projekt inom digitalisering, material, energi och tjänster.

Så har RISE fördelat strategiska kompetensmedel

Instituten i RISE-gruppen är indelade i fyra institutsgrupper; SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut, Swerea, Swedish ICT och Innventia. RISE AB ägs till 100 % av staten, medan RISE AB:s ägande i instituten varierar mellan 100 % och 29 %. Oavsett ägarandel har instituten samma möjligheter att erhålla strategiska kompetensmedel.

Ett fördelningssystem för de strategiska kompetensmedlen (SK-medel) beslutades av RISE AB:s styrelse 2009. Det har legat till grund för fördelningen av 457 miljoner kronor motsvarande 75 % av SK-medlen för 2014. Fördelningen baseras på institutens intäkter tagna i konkurrens och bygger på s.k. normerad omsättning enligt definition fastlagd av RISE AB med 2012 som fördelningsbas för 2014 års SK-medel. Implementeringen av användningen av SK-medlen utgår ifrån forskningsinstitutens egna strategier med den överordnade inriktningen att bidra till näringslivets ökade konkurrenskraft, förnyelse och hållbar tillväxt.

Syftet med att fördela SK-medel enligt principen för normerad omsättning är att premiera industriforskningsinstitutens näringslivsrelaterade verksamhet i enlighet med RISE AB:s uppdrag. I beslutsbrev till instituten anges att 80 % av SK-medlen för varje institut ska användas för att genomföra institutets strategi som den beslutats av institutets styrelse. 20 % av medlen ska användas av instituten med särskild inriktning avseende samverkan med lärosäten, med andra institut och små och medelstora företag (SMF). Medel kan också användas för EU-projekt.

I enlighet med riktlinjebrevet har 40 miljoner kronor tilldelats SP för den fortsatta utvecklingen av SP Process development (SPPD) som beskrivs längre fram i rapporten.

I tabellen nedan redovisas fördelningen av SK-medlen till instituten för 2014 inklusive SPPD.

Institut	SK-tilldelning 2014 (kkr)
Innventia	61 430
SP	206 292
SP Process Development	40 000
Swerea	111 442
Swedish ICT	78 149

Strategiska kompetensmedel används också av RISE AB för utveckling av institutsstrukturen, så kallade strukturmedel. Under året har dessa medel, totalt 90 miljoner kronor motsvarande 15 %, främst används för att främja proaktivt och strukturellt samarbete mellan institut inom strategiskt viktiga områden. En del av medlen har tilldelats det under året etablerade Tekniskrådet.

RISE har under året, med finansiering av strukturmedel, påbörjat ett strategiprojekt ihop med delägarna till instituten bortsett från Swereas industriella ägare som valt att stå utanför. Målet för strategiprojektet är att utifrån en gemensam nulägesanalys av institutens situation, förbättringspotential och roll finna möjligheter att uppnå de målsättningar som finns i riktlinjerna till RISE. Strukturmedel har också använts till strukturåtgärder inom Swedish ICT.

Strukturmedlen beslutas av RISE AB:s styrelse.

Arbetet med effektmätning inom RISE

Regeringen gav 2013 Tillväxtanalys (TA) i uppdrag att stödja RISE AB i arbetet att utveckla ett effektmätsystem för att mäta effekter av institutens arbete baserat på finansieringen av SK-medel. Ett förslag lämnades till Näringsdepartementet i oktober 2013. Under 2014 har RISE därför inlett implementeringen av de förslag som TA lämnade.

Ett av TA:s förslag för att påvisa en mer allmän effekt av institutens arbete är omfattningen av öppna spridningar av forskningsresultat som kan mätas i citeringar och patent. I rapporten redovisas därför omfattningen av publiceringar, såväl i tidskrifter som granskade artiklar liksom publiceringsmönster vad gäller vilka organisationer och länder man sampublicerar sig med.

Under 2014 etablerades också en IPR-grupp vilken som en av sina uppgifter hade att ta fram mått för institutens bidrag till patent. Eftersom många av de patent som tas fram av institutsforskare görs åt företaget som sedan ansöker om patentet själva är det inte helt okomplicerat att ta fram en bild av omfattningen av patent. En sådan metod har tagits fram under året.

Nöjd Kund Index, NKI, föreslogs också av TA som ett mått på effekter. Under året har institutens NKI-processer analyserats. För att öka jämförbarheten mellan institutens NKI finns planer att under 2015 genomföra en gemensam analys för alla RISE-instituten.

Det mest långtgående förslaget i TA:s rekommendationer är att genomföra Cost-Benefit-analyser på avgränsade projekt som genomförts med stöd bl.a. av SK-medel. Under 2014 har en förstudie genomförts för att i ett första steg identifiera lämpliga typer av projekt på vilka en relevant Cost-Benefit-analys kan genomföras. Med stöd av RISE effektgrupp (se under Gemensamma funktioner) har några lämpliga projekt kunnat identifieras på vilka Cost-Benefit-analyser kan genomföras. Upphandling av ett sådant projekt pågår.

Effekter och resultat för 2014

I det nedanstående redovisas effekter och resultat av användningen av SK-medlen. Liksom förra året är redovisningen indelad i tre delar; Stärkt konkurrenskraft och förnyelse i näringslivet, Effektivt innovationssystem samt Attraktiva forskningsinstitut.

Stärkt konkurrenskraft och förnyelse i näringslivet

Ett viktigt mål för forskningsinstitutet är att bidra till näringslivets konkurrenskraft och förnyelse. Genom SK-medlen har de möjligheten att ligga före företagens tekniska utveckling och pröva olika lösningar och utvecklingsvägar som företagen inte har förutsättningar eller resurser att pröva.

Internationella näringslivsintäkter ökar

Näringslivet är forskningsinstitutets största kund. Institutet samarbetar med näringslivet dels i forsknings- och innovationsprojekt finansierade av offentliga aktörer, t.ex. Vinnova eller EU, dels genom uppdrag som instituten utför åt företagen. I dessa utnyttjas den kompetens som byggts upp hos forskningsinstitutet, bl.a. med stöd från SK-medel. Uppdragsprojekten finansieras i sin helhet av näringslivet utan användande av SK-medel och levereras till marknaden på marknadsmässiga villkor.

Institutets näringslivsintäkter ökade något under 2014 i förhållande till föregående år. De sammanlagda näringslivsintäkterna var 1 591 (1581) miljoner kronor. Intäkterna från svenskt näringsliv minskade med 70 miljoner under 2014 beroende på vikande

marknader för vissa institut men också genom ett ökat fokus på deltagande i offentliga satsningar. Detta kompenseras dock av ökade internationella intäkter med 80 miljoner till följd av att flera institut finns eller har etablerat sig utomlands, bl.a. i Frankrike, Norge och Danmark. Denna verksamhet är konkurrenskraftig trots att flera utländska institut konkurrerar på dessa marknader. Nedanstående exempel avser dock projekt med svenska företag.

Exempel:

- Swerea KIMAB har tillsammans med Aluminiumproducenten Sapa tagit fram demonstrationsfogar som del i Sapa:s s.k. profilakademi. Syftet med projektet har varit att sprida praktisk erfarenhet till SAPAs kunder om möjligheterna att använda deras produkter.
- Innventia har tillsammans med företaget Mondi genomfört ett projekt till stöd för företagets produktutveckling genom att sammanlänka affärsutvecklare, designers och forskare för att identifiera möjliga nya produkter.
- Interactive Institute Swedish ICT har i samarbete med Scania genomfört ett projekt med målet att utveckla en metod för design av framtidens allt mer autonoma fordon, bl.a. genom kommunikationsmedel med föraren.

Bredare samverkan med SMF

Små och medelstora företag (SMF) är en viktig kundkategori för forskningsinstitutet och 414 miljoner kronor (36 %) av näringslivsintäkterna från svenska bolag kommer därifrån. Flera av institutsgrupperna har samlade satsningar för att bistå SMF och under 2014 lades sammanlagt ca 45 miljoner kronor av SK-medel på aktiviteter till stöd för dem.

Under 2014 har institutet sammanlagt haft ca 8 000 små företag som kunder. Ofta handlar det om mindre uppdrag men i vissa fall också om samverkan i utvecklingsarbete. Totalt har under året ca 300 utvecklingsprojekt med SMF genomförts. Av dessa projekt var 18 Forska&Väx-projekt som finansierats av Vinnova. Vinnova har också infört innovationscheckar till SMF där ca ¼ har använts för uppdrag vid forskningsinstitutet.

På RISE-nivå drivs sedan några år ett projekt där man tar fram ett samlat RISE-erbjudande till SMF. Under 2014 finansierades det med 2 miljoner kronor. Satsningen har inneburit en breddning inom RISE på SMF och institutet jobbar nu mera aktivt för att utveckla kontakter med dem. Under 2014 har gruppen fokuserat på samverkan med andra aktörer som samverkar med och finansierar SMF, särskilt IUC, Almi och SISP.

SMF har också varit en fokusgrupp för det utvecklingsprojekt för att öka tillgängligheten för RISE test- och demonstrationsanläggningar (ToD) som genomförts tillsammans med Vinnova. Ett viktigt resultat av projektet är att ett antal nya SMF tillkommit som användare av ToD vid RISE, även till storskaliga anläggningar, där de kunnat samverka med större företag. Utöver de småföretag som tillkommit inom ramen för ToD-projektet, totalt 56 stycken, uppskattar institutet att över 100 nya SMF tillkommit som användare av RISE ToD.

Deltagande i EU-arbetet är en del i SMF:s internationaliseringsprocess. RISE-institutet bedriver sedan 2011 ett projekt, EUSME, som stöds av Vinnova för att främja SMF:s deltagande i EU:s FP 7. I vissa fall har småföretagen deltagit i projektet tillsammans med institutet. Under 2014 deltog forskningsinstitutet i 86 EU-projekt tillsammans med SMF. Även i övrigt stöder forskningsinstitutet SMF i deras internationalisering. Flera av RISE-institutet ingår i EEN-nätverket (European Enterprise Network), som är ett viktigt nätverk för att bistå SMF i deras internationaliseringsprocess.

Exempel:

- Swerea MEFOS samarbetar med företaget IsoLogistics inom batteriåtervinning där kraven på återvinningsgrad ökat till följd av en EU-förordning. Genom en samverkan mellan företaget och institutet har företagets positionen på den europeiska marknaden förstärkts och kan bli ledande på området.
- SP tillsammans med Chalmers jobbar med två småföretag, Lyckeby Culinar och Tate&Lyle, för att ta fram alternativa proteinkällor i vegetarisk mat för att minska klimatpåverkan av livsmedel. I projektet samarbetar SP också med Findus, som matleverantör, och Göteborgs stad som beställare i sin verksamhet (sjukhus, äldreboende).
- Innventias testbädd pappersmaskinen FEX har av företaget Acosense utnyttjats för att pröva om företagets mätinstrument kan användas för analys av fibrer i massa. I projektet fick Acosense möjlighet att samarbeta med en papperstillverkare. Det samarbetet har sedan utvecklats till samarbeten inom fler områden mellan företagen och Innventia. Projektet finansierades av det ToD-projekt som RISE genomför tillsammans med Vinnova för att öka tillgängligheten av ToD-anläggningar till SMF.
- Acreo Swedish ICT har samarbetat med företaget Osstel AB för att förbättra precisionen i mätinstrument för tandimplantat. Acreo har stöttat företaget genom hela processen från förstudie till funktionell prototyp som nu marknadsintroduceras.

RISE arbete med IP – kompetensutveckling till grund för effektmätning

RISE har av regeringen fått i uppdrag att stärka sin kompetens inom det immaterialrättsliga området för att bättre kunna skydda sina forskningsresultat men också kunna bistå särskilt SMF. Dessutom har Tillväxtanalys som en del i effektuppföljningsarbetet identifierat patent som en mätbar effekt av de SK-medel som satsas på forskningsinstitutet.

Under 2014 har inom RISE bedrivits ett projekt för att höja kompetensen inom IP hos institutet. Detta har skett i flera steg. Ett utbildningspaket har tagits fram och tv utbildningstillfällen har genomförts med ca 40 medarbetare inom RISE. Ett avtalspaket för hantering av IP och andra avtalsfrågor har också tagits fram i nära samverkan med det ToD-projekt som RISE genomfört. För att stärka RISE omvärldsbevakning har också flera studieresor genomförts för att ta del av IP-hanteringen hos andra forskningsinstitut.

Till stöd för patenthanteringen har under 2013-14 en patentdatabas upphandlats med stöd av strukturmedel och implementerats i organisationen. Denna har kunnat utnyttjas för att få en bättre bild av patenten vid institutet.

En särskild insats har gjorts för att kunna skapa en bild av i vilken utsträckning RISE-institutet bidrar till patent. Eftersom forskningsinstitutet i sin verksamhet arbetar nära företagen och dessutom har dem som kund kan det vara känsligt att institutet tar patent i projekt som utvecklats tillsammans med företag. Ofta överläts patentet till företaget medan institutets forskaren står som meduppfinnare. Dock bör även de fall när institutet är meduppfinnare beaktas när man ska mäta det antal patent som forskningsinstitutet bidrar med.

Inom RISE fanns under 2014 sammanlagt 557 aktiva patent. Av dessa är ca hälften institutspatent och hälften industripatent. Licensintäkterna för dessa patent är relativt blygsamma och uppgick under 2014 till knappt sex miljoner kronor. Projektet har också undersökt antal patent som söks av RISE-institutet. Under de senaste två åren har detta

legat på nivån 25-35 patent per år. Uppföljningen av patentansökningar kommer att utvecklas under kommande år.

Effektivt innovationssystem

En viktig del i RISE-institutens verksamhet är deltagande i nationella program för att därigenom bidra till stärkandet av innovationssystemet. Här är forskningsinstitutens roll ofta att hålla ihop projekt med deltagande från såväl akademi som näringsliv.

Ökat stöd från nationella finansiärer men ökat medfinansieringskrav

För RISE-institutet är Vinnova och Energimyndigheten nationellt de viktigaste finansiärerna. Andra finansiärer är Stiftelsen för Strategisk Forskning SSF, Formas och Vetenskapsrådet beroende på respektive instituts inriktning.

Ett ökat fokus på innovation i myndigheternas programsatsningar har gynnat forskningsinstitutet som varit framgångsrika i flera som genomförts under 2014. Det har också avspeglats i att intäkterna från offentliga forskningsfinansiärer ökat med nära 20 % från 505 miljoner kronor år 2013 till 600 miljoner kronor under 2014.

Sedan tidigare har forskningsinstitutet deltagit i de strategiska forskningsområdena. Denna satsning har inte sammantaget varit av någon större omfattning för forskningsinstitutet. Trots att man deltar i 12 strategiska forskningsområden omsätter dessa inte mer än ca 18 miljoner kronor varav institutet själva får bidra med drygt 4 miljoner kronor.

I Vinnovas satsning Utmaningsdriven innovation (UDI) har institutet varit framgångsrika och deltar i drygt 40 olika UDI-projekt varav flera koordineras. I de av Vinnova, Energimyndigheten och Formas lanserade SIP har forskningsinstitutet också varit framgångsrika. De är koordinatörer i tre av de 11 SIP som givits finansiering och deltar i samtliga. Ofta är flera RISE-institut med i samma SIP. I de utlysningar för projekt som genomförts inom varje SIP ingår RISE-institutet i ett 50-tal vilka sammanlagt omsätter sammanlagt 70 miljoner kronor. I projekten har forskningsinstitutet själva får bidra med 22 miljoner, dvs 32 % av finansieringen. En anledning till den höga graden av egenfinansiering är de resurser som krävs för att delta i ansökningar inom ramen för programmen. Detta leder i praktiken till att SIP kräver en högre grad av egenfinansiering än som krävs i EU:s forskningsprojekt. Detta är en för institutet bekymmersam utveckling.

Regionala satsningar ökar i betydelse

Forskningsinstitutet är engagerade som en aktiv partner i flera av de regionala satsningar som genomförs, främst nationellt finansierade men i några fall också sådant som finansieras av strukturfonder. Under 2014 omsatte de regionala satsningarna 55 miljoner kronor. En stor del av dessa satsningar är nationella satsningar inom Vinnovas program Vinnväxt eller regionala satsningar. För institutet blir de regionala satsningarna allt viktigare och deras medverkan där uppskattas i allt högre grad.

I strukturfondssatsningar har institutet inte kunnat delta i projekt i någon större utsträckning eftersom finansieringsvillkoren varit väsentligt sämre än som gällt för exempelvis EU:s forskningsprogram eller nationella projekt. Utländska institut utnyttjar strukturfonderna främst för infrastrukturinvesteringar, exempelvis Fraunhofer som 2013 kunde utnyttja ca 70 miljoner Euro för detta ändamål. Även inom RISE har strukturfonder också utnyttjats för detta ändamål, bl.a. för testbädden AstaZero hos SP.

SP deltar i Vinnväxtprojektet Smart Housing Småland för att utveckla Småland till en internationellt attraktiv innovationsmiljö för hållbart byggd miljö. I det EU-finansierade projektet UNELMA samverkar Swerea MEFOS med universitet och företag i Bottenviksregionen för att erbjuda företag i regionen stöd i deras FoU, produktutveckling och kvalitetskontroll. Viktoria Swedish ICT deltar i Västra götalandregionens satsning Vehicle ICT Arena.

Övergången till H 2020 hittills lyckad men kraven på egenfinansiering ökar

Deltagande i EUs forskningsprogram är RISE-institutens viktigaste internationella verksamhet och betydelsefullt för att utveckla kompetens och konkurrenskraft. Institutet har varit framgångsrika i det sjunde ramprogrammet och är totalt den sjätte största mottagaren av EU-medel i Sverige. Om man ser till ”cooperation”, som är den tillämpade forskningsdelen av ramprogrammet, så ligger RISE-institutet på tredje plats efter KTH och Chalmers. För 2014 ökade de medel som erhöles från 183 miljoner kronor till 193 miljoner kronor. Totalt omsatte EU-projekten hos RISE-institutet knappt 300 miljoner kronor, ca 10 % av omsättningen. Dessa medel är fördelade på 218 projekt varav 17 koordineras av RISE-institutet. EU-projekten finansieras bara till viss del med EU-medel. Institutet har använt sammanlagt 63 miljoner kronor av SK-medel för att medfinansiera EU-projekt, en ökning med 15 miljoner kronor från föregående år. Tillgången till motfinansiering och de ökande kraven som kan förväntas framöver inom H2020 upplevs som en hämmande faktor för RISE-institutets deltagande i EU:s forskningsprogram.

De första ansökningsomgångarna i Horizon 2020 (H2020) har genomförts under 2014. För att göra övergången till det nya programmet så smidig som möjligt bl.a. vad gäller regelverk och finansieringsregler etablerades under året ett projekt för att bygga upp en Grants Office-struktur inom RISE. Detta har inneburit att RISE kunnat skapa en samlad bild över utvecklingen och att institutgrupperna har kunnat utbyta erfarenheter. Totalt inlämnades 214 ansökningar till H2020 under 2014 omfattande totalt drygt 1,1 miljard kronor. Hittills har ansökningar omfattande drygt 400 miljoner kronor beviljats och flera har gått vidare till en andra utvärderingsomgång (obs detta är total projektvolym av projekt som är fleråriga).

Omfattande samverkan mellan lärosäten och institut

RISE-institutet har en omfattande samverkan med lärosäten. Vid institutet finns 71 adjungerade professorer som deltar i lärosätenas utbildning. Institutet har också 158 anställda som bedriver forskarstudier under 2014 och 165 studenter gjort sina examensarbeten där.

Många av instituten är samlokaliserade med lärosäten. bl.a. i Stockholm, Göteborg, Lund, Umeå, Norrköping och Karlstad. Samarbetena består ofta av gemensamma centrumbildningar, deltagande i Center of Excellence, Institute Excellence center. Totalt används 66 MSEK av SK-medel för samverkan med lärosäten.

Exempel:

- Under 2014 har SME-gruppen inom RISE tillsammans med KTH genomfört ett pilotprojekt som utnyttjat innovationscheckar från Vinnova där examensarbeten har genomförts hos SMF men där studenterna bl.a. varit handledda från institutet. 5 sådana examensarbeten har inletts under året.

Teknikrådet stärker samverkan mellan institutet

Samverkan mellan institut inom RISE-gruppen sker såväl mellan institut inom respektive institutgrupp som mellan grupperna. Under 2014 har institutet använt 49 miljoner

kronor för samarbete mellan instituten inom respektive institutsgrupp, ofta som koncerngemensamma satsningar. En ökande andel, 66 miljoner kronor, används också för samverkan mellan institutsgrupperna.

För att särskilt främja samverkan där alla institutsgrupperna kan bidra med komplementär kompetens till stöd för svensk industri liksom för att öka möjligheterna att ta fram gemensamma ansökningar till forskningsfinansiärer har under året inrättats ett s.k. Teknikråd. Under 2014 har, som nämnts ovan, Teknikrådet disponerat 12 miljoner kronor för detta ändamål. Medlen har använts för att understödja instituten att ta fram gemensamma ansökningar till utlysningar från olika forskningsfinansiärer, bl.a Vinnova och Mistra men också för att utveckla strategiska satsningsområden inom RISE där alla instituten kan delta. Under 2014 har ett pilotprojekt genomförts inom området bioekonomi. Ytterligare fyra områden har identifierats; energi, material, digitalisering och tjänster. Dessa kommer att utvecklas under 2015.

Exempel:

- Ett pilotprojekt för att identifiera satsningsområden inom Bioekonomi har genomförts under 2014. I projektet har samtliga institutsgrupper deltagit. Som ett resultat av projektet har 6 existerande samsamarbetsområden identifierats och 9 nya. Projektet går vidare med att ta fram road maps för de mest lovande av dessa samt också identifiera samarbeten på EU-nivå.

Attraktiva forskningsinstitut

Nedan har vi samlat flera mått som speglar forskningsinstitutens attraktivitet. Det rör värden på ekonomisk utveckling men också institutens kompetenta personal liksom den infrastruktur, test- och demonstrationsanläggningar, som instituten förfogar över.

Fortsatt ökad omsättning

Institutens omsättning har för 2014 ökat med drygt 150 miljoner kronor från 2 779 miljoner kronor till 2 952 miljoner kronor. Det innebär en något större tillväxt än föregående år, drygt 6 %. Näringslivsintäkterna har ökat med ca 10 miljoner. Att notera är att medan de nationella näringslivsintäkterna minskat något har detta kompenseras av ökande internationella intäkter, en ökning med ca 80 miljoner kronor. Detta är exempel som visar på att instituten är internationellt konkurrenskraftiga.

Den största intäktsökningen 2014 liksom föregående år kommer från medel från offentliga finansiärer tagna i konkurrens. Under 2014 ökade dessa intäkter med 105 miljoner kronor. Av detta är 10 miljoner kronor ökad EU-finansiering. Detta visar att instituten har stärkt sin förmåga att ta fram konkurrenskraftiga ansökningar när man söker offentliga medel och att detta delvis kompenserar den svagare intäktsökningen från näringslivet.

Ökat utnyttjande resultat av RISE strategi för test- och demonstrationsanläggningar

Vid RISE-instituten finns omkring 100 större test- och demoanläggningar (ToD) om tillsammans driver en total årlig forskningsvolym om minst 1,2 miljarder kronor eller ca 40 % av RISE-institutens forskningsvolym. Test och demo anläggningarna utgör också ett mycket stort reellt värde inom RISE institutgrupp, en uppskattning av återanskaffningskostnad för den idag befintliga ToD infrastrukturen hamnar på ca 10 miljarder kronor.

I forskningspropositionen fick Vinnova i uppdrag tillsammans med RISE ta fram en strategi för att öka tillgängligheten till RISE ToD, särskilt vad gäller SMF och lärosäten. Strategin bygger på att inom ramen för ett utvecklingsprojekt ta fram ett samlat

erbjudande från RISE-institutet. För att kunna pröva och utveckla det gemensamma erbjudandet har också 10 pilotprojekt särskilt inriktade mot SMF och lärosäten genomförts. Under 2014 har strategin implementerats.

Deltagare i RISE-institutens test- och demoprojekt

I utvecklingsprojektet har arbetet koncentrerats på att ta fram ett erbjudande som ökar möjligheten särskilt för SMF och lärosäten att utnyttja RISE ToD-anläggningar. Projektet har identifierat hinder för utnyttjande av ToD-anläggningar, strategier för att attrahera internationella brukare, struktur för kommunikation, gemensamma processer för kvalitetskontroll och IP-hantering, processer för erfarenhetsutbyte samt olika modeller för finansiering. Dessa erfarenheter tas nu vidare i en andra fas för att implementeras.

I de 10 pilotprojekten, som omfattat såväl stora anläggningar, mobila testbäddar och testbäddar tjänsteutveckling, har syftet varit att i samverkan med utvecklingsprojektet utveckla det RISE-gemensamma erbjudandet. I pilotprojekten har befintliga ToD-anläggningar eller anläggning under konstruktion anpassats så att de i ökad utsträckning ska bli attraktiva, särskilt för såväl SMF som lärosäten.

Projektet finansieras under 2013-14 med 41 miljoner kronor från Vinnova varav 10 miljoner till utvecklingsprojektet och 31 miljoner för pilotprojekten. Genom medfinansiering kommer pilotprojekten att omsätta 51 miljoner kronor. Under den första fasen av projektet har 56 nya SMF och 23 nya användare vid lärosäten utnyttjat anläggningarna.

Exempel:

- Företaget Vasasensor har tagit fram ett instrument som dynamiskt mäter pressnyp, Press Eyes. Företaget kunde genomföra framgångsrika försök med Innventias pappersmaskin FEX i ett projekt som ingick i RISE ToD-projekt. Under våren fortsätter utvecklingsarbetet vid två pappersbruk.

Antal anställda fortsätter att öka

Vid utgången av 2014 fanns vid instituten 2 406 personer årsanställda, en ökning med 81 årsarbeten. Fortfarande är fördelningen mellan kvinnor och män 35 % mot 65 %, ingen förändring i förhållande till föregående år. Av de anställda är drygt 30 % forskarutbildade (doktor, lic.).

Publiceringar används för att sprida forskningsresultat

Instituten publicerar sig löpande som ett medel för att sprida information och kunskap om sin FoU liksom för att göra sig kända som forskningsaktörer. I redovisningen skiljer vi dels på populärvetenskapliga publiceringar exempelvis i branschtidning, dels granskade artiklar som exempelvis tagits in i konferenshandlingar. Under 2014 har instituten publicerat över 1500 artiklar i olika publikationer varav ca 600 var vetenskapligt granskade, i nivå med föregående år.

Eftersom RISE-instituten ofta samverkar med andra parter är sampublicering inte ovanlig. Vanligaste sampubliceringspartnerna är KTH följt av Chalmers och SLU. Detta varierar naturligtvis mellan de olika instituten beroende på vilka universitet som bedriver relevant forskning. Den internationella sampubliceringen är i huvudsak europeisk, främst med Storbritannien och Tyskland följt av Danmark, Finland och Frankrike.

RISE bidrar till mobilitet mellan akademi och näringsliv

Forskningsinstituten agerar från en position som ligger nära såväl lärosätena som näringsliv. Det innebär att de har en stor betydelse för den mobilitet, dvs personalomsättning, som finns mellan universitetet och högskolor och företag. Sedan 2012 har RISE mätt hur denna mobilitet ser ut. Vi har valt att mäta detta genom att ange antalet forskare som kommer från resp. lämnar till lärosäten liksom hur många som kommer från resp. lämnar till näringslivet. Under rubriken Övrigt från RISE döljer sig bl.a. pensionsavgångar, avbrott för studier, övertalighet och kompetensväxling.

	UoH	Näringsliv	Off sektor	Övrigt
Från RISE till	31 (25)	53 (34)	10 (4)	36 (25)
Till RISE från	76 (84)	55 (59)	10 (5)	23 (13)

Ökad internationell samverkan

RISE-instituten har en relativt omfattande internationell verksamhet vid sidan av deltagandet i EUs ramprogram. Intäkterna från den internationella verksamheten uppgick till 462 MSEK eller 16 % (13 %) av den totala omsättningen. Av dessa kommer 1/3 från institutens utländska dotterbolag. Indelat i olika regioner kommer 30 % av intäkterna från Norden, 58 % från övriga Europa och 12 % från övriga världen. Under 2014 har de utländska intäkterna ökat med ca 80 miljoner kronor. SP står för huvuddelen av denna ökning.

Utvecklingen av SP Process Development (SPPD)

SP Sveriges Tekniska Forskningsinstitut AB har för 2014 av RISE AB i enlighet med forskningspropositionen beviljats sammanlagt 40 miljoner kronor för fortsatt etablering av SP Process Development (SPPD). Under 2013 beviljades 100 miljoner kronor. Av hittills anslagna medel för etableringen av SPPD användes 33 miljoner kronor till uppbyggnad av verksamheten och 9,5 miljoner för investeringar under 2013. Under 2014 användes 34 miljoner kronor för uppbyggnad av verksamheten och 32,5 miljoner kronor använts för investeringar.

Under 2014 har SP Process Developments egen forskning varit fokuserad mot fem områden; processintensifiering, katalys, fastfas, kristallisation och beräkningar. I arbetet med att etablera sig som en forsknings- och innovationsaktör har man publicerat fyra vetenskapliga artiklar, deltagit i flera vetenskapliga konferenser samt ansökt om två patent baserat på egen forskning. SPPD bygger upp samarbete med lärosäten; under året har man undervisat, handlett två forskarstuderanden och fyra examensarbetare. En långsiktig uppbyggnad av FoI-portföljen inom SPPD pågår och ansträngningarna har ökat för att om möjligt snabba på skeendet eftersom det visat sig vara tidskrävande. SPPD har också byggt upp internationella samarbeten med flera institut och högskolor för att kunna delta framgångsrikt i EU:s forskningsarbeten. Fokus har varit bioekonomiområdet, bl.a. omvandling av lignocellulosa till olika produkter såsom drivmedel och insatskemikalier som mål. Inom Life Science-området utvecklas samarbetet såväl nationellt, bl.a. SciLifeLab, och internationellt och man deltar i två större europeiska forskningsprojekt som adresserar antibiotikaresistens, Formamp och IMI Enable, på totalt c:a 45 MSEK över 6 år.

Arbetet för att förstärka varumärket RISE

RISE AB

Under 2014 har RISE AB fortsatt arbetet med att stärka varumärkets RISE Research Institutes of Sweden positionering och öka synligheten bland innovationssystemets aktörer. Internt har de koncerngemensamma nätverken fortsatt att arbeta med gemensamma frågor, bl.a. inom ekonomi, hållbarhetsarbete, kommunikation, strategi och kundrelationer. Gemensamma projekt med syfte att göra nulägesanalyser och hitta framtida gemensamma strategier och aktiviteter har fortsatt bl a inom CSR med finansiering från strukturmedel.

Bolaget har initierat och/eller deltagit i ett flertal event och sammanhang där forskningsinstitutens verksamhet har presenterats under paraplyvarumärket RISE. Det största av dessa var även 2014 våra egna seminarier under politikerveckan i Almedalen. Debatterna diskuterade innovationslösningar på ett antal utmaningar (oskyddade trafikanter, e-hälsa i hemmet, resursbrist i bomullstillverkning och cirkulära affärsmodeller). En bok som beskriver institutens potential att bidra med resultat och effekter i dessa komplexa processer gavs ut under våren och spreds även till riksdagsledamöter under hösten.

Webbplatsen www.ri.se relanserades under hösten 2014 i plattformsoberoende format med fokus på en samlad presentation av RISE-gruppens kunderbjudande och kunskapsområden. Den uppmuntrar till aktivitet i sociala medier och har tydliga ingångar till nytt rörligt bildmaterial, nyheterna i RISE-tv-format och filmade seminarier. Sajten fungerar fortfarande som portal till de ingående institutsgrupperingarna och som skyltfönster för deras verksamheter. Ett uppskattat nytt inslag är en sök- och valbar karta som visar instituten geografiskt tillsammans med akademi, inkubatorer och science parks liksom finansiärer. Besökarantalet på sajten fortsätter att öka.

I RISE AB:s årsberättelse lyfts liksom tidigare år FoU-exempel från instituten fram på gemensam plats, liksom bidragen till hållbar utveckling i de egna bolagen och för kundernas räkning.

RISE AB har också medverkat med profilannonser i media och publicerat redaktionella artiklar med fokus på forskningsnytta och RISE-gruppens innovationskraft. Under året har co-branding med det gemensamma paraplyvarumärket fortsatt i RISE-gruppen. Ett gemensamt informationsmaterial, uppdaterade logotyper, riktlinjer för grafiska produkter etc har sedan tidigare distribuerats till samtliga institut med instruktionen att tydligt visa tillhörigheten till RISE i intern och extern kommunikation. Instruktionen gäller alla dotter- och intressebolag som är föremål för SK-medelsfinansiering. Uppföljning och diskussion av utmaningarna kring co-brandingen diskuteras löpande i kommunikationschefsgruppen.

RISE-instituten

Baserat på arbetet i kommunikationschefsgruppen har instituten under året löpande förstärkt varumärkesarbetet för att visa tillhörigheten till RISE. Exempelvis visar alla tillhörighet med RISE genom att ange detta på sitt marknadsföringsmaterial genom att ange "part of RISE" eller liknande. Det gäller alla former av marknadsföringsmaterial; visitkort, marknadsföringsmaterial, powerpoint-mallar, årsredovisningar, kundtidning; liksom på sina hemsidor. Institutet kommunicerar också de RISE-gemensamma projekten i sin marknadsföring, t.ex. det ToD-projekt som genomförts under året.

Arbetet med ägarstyrningen av instituten

RISE AB:s ägande i de olika institutsgrupperna varierar mellan 29 % och 100 %. För respektive institutsgrupp gäller följande ägarandel: SP 100 %, Swedish ICT 60 %, Swerea 43 %, Innventia 29 %. Övrigt ägande utgörs av näringslivet och/eller motsvarande organisationer, representerat av direktägande företag och/eller ägarföreningar av företag. RISE AB har bl.a. definierat följande strategiska grundelement för sin ägarstyrning:

- RISE AB ska arbeta för att näringslivets inflytande säkerställs, till exempel via regelbundna ägarmöten (minst en gång/år) eller andra relevanta former. Inflytandet säkerställs på olika sätt, till exempel via ägande eller andra relevanta mekanismer.
- RISE AB ska aktivt delta i valberednings- och styrelsearbetet med syfte att säkerställa rätt kompetens i styrelserna. En särskild målsättning är att professionalisera valberedningsprocesserna.
- RISE utvecklar kriterier för och fördelar SK-medel till instituten i RISE-gruppen enligt en modell som har gällt från och med 2009. Syftet med SK-medel är att stärka institutens kompetensbas. Institutens styrelser beslutar om användandet av SK-medel.
- Dessutom fördelar och beslutar RISE AB om strukturmedel till instituten. Målsättningen är att stärka institutens samverkan och utveckla gemensamma områden med relevans för alla ingående instituten. T.ex. har projekt genomförts inom bioekonomi, Grants Office-samverkan, SMF-samverkan. En del av strukturmedlen hanteras även av ett institutsgemensamt råd (Teknikrådet) som driver teknikutvecklingsprojekt med relevans för flera institut och industrier/samhälle.

Gemensamma funktioner och tjänster från RISE som samordnas mellan institut

Inom RISE-gruppen finns flera nätverk etablerade för att samordna olika funktioner. Följande nätverk finns:

- **Teknikråd:** Etablerat under 2014. Består av teknik- och marknadsansvariga vid respektive institutsgrupp och leds av RISE. Har till uppgift att identifiera strategiska samarbeten mellan RISE-instituten.
- **Grants office-grupp** etablerad 2014. Implementering av Grants Office-verksamhet och erfarenhetsutbyte kring ansökning till EU:s forskningsprogram.
- **SMF-grupp:** Samverkar kring ett gemensamt RISE-erbjudande till SMF.
- **Effektgrupp:** Ansvarar för underlag till återrapportering och utgör stöd till utvecklingen av RISE effektutvärderingssystem.
- **Biblioteksgrupp:** Ansvarar för att utveckla informationsförsörjning (tillgång till databaser) liksom implementeringen av patentdatabas. Tar fram publiceringsstatistik till återrapporteringen.
- **CSR-nätverk:** Stöd för rapporteringen av hållbarhetsarbetet enligt GRI (Global Reporting Initiative). Drivit ett strukturmedelsprojekt för att utveckla en enhetlig hållbarhetsredovisning för RISE-instituten.
- **CFO-nätverket** samverkar inom området ekonomi/finans bl.a. vad gäller taxor till offentliga finansiärer.
- **RISE informatörsnätverk** samverkar bl.a. kring varumärkesfrågor och gemensamma RISE-aktiviteter bl.a. Almedalen.
- Ett **assistentnätverk** där samtliga VD-assistenter utbyter erfarenheter.

Med vänlig hälsning

RISE Research Institutes of Sweden AB

Olof Sandberg
Chefsstrateg